

з Рівненщини. Юнаком пішов на фронт, був важкопоранений, працював мулярем. У післявоєнні роки закінчив Львівський політехнічний інститут, захистив кандидатську дисертацію, став професором. Зараз він – ректор Львівського лісотехнічного інституту...

*Михайло ГАВРИЛЮК – ректор Львівського
політехнічного інституту,
депутат Львівської обласної ради*

*Газета «Львовская правда» від 1 вересня 1974 року.
Друкується у перекладі та зі скороченнями*

СПКБ: проекти народжуються у вузі

Лекція, підручник плюс творчість – формула успіху студентів-архітекторів Львівського політехнічного інституту

Давно помічено, що самостійний пошук робить знання активним, уже на студентській лаві дає змогу застосовувати його на користь суспільства. Сходінками до професійної майстерності слугує і науковий реферат, і навчальне дослідження, і участь у господарській роботі на кафедрі. А у Львівському політехнічному інституті добре себе зарекомендувало Студентське проектно-конструкторське бюро (СПКБ). Спроектовані тут корпуси височать в п'ятдесяти містах України. А у Львові побудовано десять споруд, відзначених дипломами республіканського огляду. Як розповідає ректор вузу Михайло Олександрович Гаврилук, Держбуд СРСР дав нещодавно «добро» студентам-архітекторам на самостійне опрацювання проектно-конструкторської документації, а Держкомітет з праці і соціальних питань дозволив у порядку експерименту використовувати ставки працівників проектних і пошукових організацій. Адже щорічно студенти і молоді викладачі – члени СПКБ – виконують замовлень на сотні тисяч карбованців. Та, очевидно, не менший економічний ефект приносить і те, що випускник архітектурного факультету приходиться тепер на виробництво не зніченим новачком, а загалом вже досвідченим фахівцем.

Цікава історія зародження СПКБ. Львівський політехнічний – найстаріша кузня кадрів в Україні. Інститут виріс, а «одяг» носив ще юначий. Мова зайшла про реконструкцію і розширення матеріальної бази ВНЗ, його технічне переобладнання. Поки шукали проектантів, виникла думка скористатися свого роду «самообслуговуванням».

Справді, для чого, готуючи фахівців майже для усіх галузей народного господарства, шукати підряд на стороні? Було вирішено створити своє студентське конструкторське бюро. Першою реальною справою став проект гуртожитка. Довелося зіткнутися з чималими труднощами. Адже інститут не володів ні досвідом, ні потрібною інформацією. Та, незважаючи на це, студенти під керівництвом викладачів у вільний від навчання час виконали всі необхідні розрахунки.

– Такого гуртожитку, – з гордістю розповідає Михайло Олександрович, – не мав на той час жоден інститут. Не виходячи за межі кошторисної вартості типових споруд, наші політехніки створили абсолютно новий проект – привабливіший, зручніший і, головне, місткіший. До того ж у блоках передбачалися кімнати на дві людини. Зараз в інституті діє ціла виставка новобудов в мініатюрі. Тут також зберігаються нагороди, які завоювали молоді зодчі у різноманітних конкурсах. Є тут і книга відгуків. Останній запис у ній такий: «Ваші роботи гідні подиву. У вас є чому повчитися. Делегація молодіжних організацій Коста-Ріки».

Справді, досвід львів'ян гідний вивчення і аналізу. Адже висока оцінка їхньої роботи свідчить насамперед про те, що тут знайдено ті сучасні форми вузівської педагогіки, які відкривають широку дорогу талановитій молоді, сприяють становленню особистості фахівця.

– Конкретне проектування по-справжньому наблизило інститут до виробництва, – розповідає начальник СПКБ В. Лясковська. – Не секрет, що випускники інститутів нерідко роками «довчаються» у трудовому колективі. Так трапляється тоді, коли вони мало займалися прикладною діяльністю, курсові та дипломні проекти виконували головню «для оцінки» Участь майбутніх фахівців в проектуванні визначає передусім якість підготовки будівельників й архітекторів.

– Завдяки такому підходу, – констатує ректор Гаврилюк, – помітно зросла успішність студентів, їх зацікавленість заняттями. Конспекти лекцій та підручники перестали бути «засіками», де складено «про запас» знання чи відомості, котрі можуть і не знадобитися студентові у майбутньому. Натомість знання стали, так би мовити, відчутнішими і предметними. Адже вони стали в пригоді не лише для екзаменів – їх цінність одразу перевіряється практикою. Багато в чому різьбачилися і традиційні уявлення про студентську оцінку. Річ у тім, що зазвичай навчальний проект виконується суто індивідуально. Побутує думка, що в умовах групової роботи практично неможливо виявити й оцінити самостійний внесок кожного учасника. Практика СКПБ засвідчила протилежне. Спільне вирішення того чи іншого завдання створює, як виявилось, кращі умови для вияву особистих здібностей. Водночас народжується почуття колективної творчості, що також важливо. Адже мета ВНЗ – дати не тільки знання, але й психологічно готувати майбутніх фахівців до роботи у творчому колективі.

Зарахування у студентське конструкторське бюро відбувається на другому-третьому курсах. Цікава психологічна знахідка: спудей

Під час науково-практичної конференції (1981)

У 1959 р. на основі інженерно-будівельного факультету Львівської політехніки створено знамените СПКБ – Студентське проектно-конструкторське бюро, котре упродовж 1970–80-х років очолювала Віра Ляковська

одночасно із входженням у склад СПКБ отримують і свого роду трудову книжку, де міститься запис, що його власник є інженером. В міру того як фахівець професійно зростає, його висувують на звання старшого інженера. Бюро, як ми зауважили, «їсть власний хліб». Жодних додаткових витрат на утримання штату держава не здійснює. Навпаки, кожний член конструкторського колективу за весь час співпраці вносить до бюджету інституту від 4 до 5 тисяч карбованців. І ще один відрадний результат: на архітектурному факультеті помітно зросла загальна успішність.

– У цьому, власне, і полягає ефект нової форми навчання, – з помітним задоволенням наголошує Михайло Олександрович Гаврилюк, – що вона не відходить убік від академічної програми, не перериває кафедральних календарних планів, а доповнює їх і збагачує творчістю. Зрештою, СКПБ виявилася чудовою школою зодчества і для викладачів. Фахівців майбутнього неможливо готувати, основувшись на досвіді вчорашнього дня. Поставимо запитання прямо і відверто: де архітектор-педагог може підвищувати свою професійну майстерність? Найчастіше «вихід на практику» – це науково-дослідницька діяльність: публікації, дисертації тощо. Парадокс полягає у тому, що завтрашнього фахівця нерідко виховують люди, котрі роками і десятиріччями нічого не проектують і не будують. Органічне входження реального проектування в навчальний процес розірвало це порочне коло.

– Ми вчимо і самі вчимося, – говорить доцент кафедри містобудування В.Л. Кравцов. – Зрештою, у кожного з нас є вихованці, котрі, без сумніву, підуть далі від своїх учителів.

Багаторічна спільна творча співпраця вченого і студента допомагає виділяти особливо талановитих людей і створювати їм умови для вияву здібностей. За останній час істотно змінився на архітектурі і якісний склад аспірантів. СПКБ нагромадив солідний досвід. Незабаром йому виповниться двадцять років. Лише за останні чотири роки через робітничу школу архітектури і будівництва пройшли 4,5 тисячі студентів. Вони виконали 600 дипломів і понад 760 курсових проектів, які знайшли своє втілення в реальному житті. Тепер тут оволодівають секретами зодчества не лише вихованці політехнічного. До Львова приїжджають на виробничу і проектну практику студенти з інших інститутів країни... Двадцять років – пора зрілості. На жаль, проектно-конструкторське бюро, яке довело свою високу творчу самодостатність, досі існує на «експериментальних» правах. Вважаємо, що львівській школі зодчества час вручити паспорт, котрий засвідчує її повноліття.

Віктор ВАСИЛЕЦЬ

*Газета «Правда» від 29 грудня 1976 року
Друкується зі скороченнями і у перекладі*